

A 1676/holdbart

Behandles i:
Utvalget for et bærekraftig Norden

J.nr. 16-00096-7

Utvalget for et bærekraftig Nordens betenkning over

Medlemsforslag om smart utnyttelse af madaffald og bekæmpelse af madspild

Forslag

Utvalget for et bærekraftig Norden foreslår at

Nordisk råd rekommanderer De nordiske regeringene

å følge opp på anbefalingen fra statsministrenes Grønn vekst initiativ om harmonisering av regler for merking av matvarer i forhold til siste forbruksdag

Utvalget for et bærekraftig Norden foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å utvikle forslag til veiledning for mattrygghet ved fordeling av mat som doneres til velgjørende formål av detaljhandelen og restauranter

å igangsette nye initiativer innenfor Nordisk ministerråds miljøhandlingsprogram for å begrense matsvinn på alle nivåer, og at relevante sektorer i Ministerrådet involveres i de konkrete aktiviteter

å gi Nordisk Energiforskning (NEF) i oppdrag, eventuelt i samarbeid med Nordisk Innovation, å igangsette aktiviteter, som kan understøtte en utvikling hvor organisk avfall og restprodukter i voksende grad blir omdannet til energi, og skape klarhet om økonomiske og miljømessige fordeler og ulemper ved alternative løsninger

Bakgrunn

Den Socialdemokratiske Gruppe har lagt frem forslag med overskriften "smart utnyttelse af madaffald og bekæmpelse af madspil". Forslaget har to at-satser. Den første om at det igangsettes nye initiativer innenfor Nordisk ministerråds miljøhandlingsprogram, som setter fokus på spill fra produksjons- og bearbeidingsfasen i handel samt restauranter og i hus-

holdningene. Den annen at Nordisk Energiforskning (NEF) igangsetter aktiviteter, som kan omdanne organisk avfall og restprodukter til energi.

Nordisk Råd

Som bakgrunn for forslaget påpekes at ifølge en FN-rapport fra 2014 er matsvinn (på svensk: matsvinn, på dansk: madspild) sammen med mattap den tredje største årsak til utslipp av klimagasser¹. Reduksjon av matsvinn og mattap er derfor en viktig oppgave i forhold til å oppnå globale klimamål. Det fremheves også at Norden bør være en foregangsregion på dette området, både på at redusere matsvinn men også å utnytte matsvinn og mat-tap som ikke kan unngås på en intelligent måte. Det påpekes også at forslag kan bidra til oppfølging på statsministrenes Grønn vekst initiativ.

A 1676/holdbart

Behandles i:
Utvalget for et bærekraftig Norden

J.nr. 16-00096-7

I forslaget forklares at det i en nylig midtveisevaluering av Nordisk Ministerråds miljøhandlingsprogram 2013-2018 foreslås som en del av handlingsplanens bidrag til utviklingen av den sirkulære økonomi ville det være meget relevant at ta med aktiviteter som understøtter reduksjon av matsvinn.

Høring

Forslaget har ikke vært til formell høring. Men under forberedelse har av saken har det vært kontakt med Nordisk energiforskning. Videre har prosjektansvarlige for statsministrenes *Grøn vekst initiativet* presentert sine resultater på et utvalgsmøte.

Utvalgets synspunkter

Tiltak for å redusere matsvinn

Det er ikke første gang Nordisk råd tar opp utfordringen med matsvinn. I 2011 vedtok rådet en rekommandasjon, som ble avskrevet i 2013. Utfordringen har, bl.a. pga. Nordisk råds rekommandasjon, vært på den nordiske dagsorden over flere år med mange aktiviteter. I 2012 publisert Ministerrådet til eksempel rapporten "*Prevention of food waste in restaurants, hotels, canteens and catering* (TemaNord 2012:537) med mange praktiske anbefalinger. Samme år igangsatte ministerrådet (ved MR-FJLS) tre prosjekter som oppfølging på statsministrenes Grønn vekst initiativ.

På grunn av manglende statistikk er det vanskelig å vurdere utviklingen av matsvinn over tid og sammenlikne tall mellom land. Det kan dog konstateres at undersøkelser i Danmark indikerer at den økte fokus på problemet har bidratt til reduksjon av matsvinn. Statistikken fra Sverige viser det sammen. Statistikk om matsvinn ventes å bli bedre i fremtiden² og det vil gjøre det lettere å vurdere situasjonen og effekten av tiltak som kan redusere matsvinn.

Nordisk ministerrådet har opplyst at arbeidet med matsvinn i dag er fokusert på tre prosjekter som stammer fra statsministrenes Grønn vekst initiativ. Det er tale om definisjon av matsvinn i primær-produksjonen, datomerkinger og matbanker. Prosjektene har tre faser; grunnundersøkelse, anbefalinger og kommunikasjon. Fase I og fase II er avsluttet, og fase III er ved å komme i gang.

I forhold til datomerkinger er det kommet konkrete anbefalinger fra prosjektets fase 2³. Det anbefales bedre veiledning av næringsmiddelindustri, dagligvarehandel og forbrukere. Det anbefales å arbeide videre med mu-

¹ FNs fødevareorganisasjon FAO ganske vist mellom madspild og mattap, men samlet set fører spildte fødevareressourcer til en stor del af jordens menneskeskabte drivhusgasser.

² Den 6. juni 2016 presenterte Danmarks utenriksminister en ny protokoll med retningslinjer for hvordan man registrer og måler matsvinn. Den nye protokoll er utarbeidet av flere organisasjoner inklusive FNs FAO og UNEP.

³ Se rapporten *Food waste and date labelling*, TemaNord 2016:523.

ligheten for en harmonisering av en lavere lagringstemperatur for lett bedervelige⁴ matvarer i Sverige, Danmark og Finland, og at merkingen "siste forbruksdag" bare bør brukes på lett bedervelige matvarer hvor lagringstiden kan føre til en umiddelbar fare selv om maten lagres som angitt i pakningen. Videre at datomerking av egg behandles som alle andre matvarer men ikke separat som i dag⁵.

Nordisk Råd

A 1676/holdbart

Behandles i:
Utvalget for et bærekraftig Norden

J.nr. 16-00096-7

I forhold til arbeidet med matbanker har fase II resultert i flere anbefalinger til selve matbanken, til fødevarer virksomheter som donerer mat til matbankene og til de offentlige myndigheter⁶. Bl.a. rekommander rapporten at det utarbeides offentlige veiledning for mattrygghet ved fordeling av mat som doneres av butikker og restauranter.

Utvalget støtter forslaget om fortsatt innsats fra Nordisk ministerråds side for å redusere matsvinn og mattap. I lys av fremkomne rekommandasjoner om datomerking og veiledning i forhold til matbanker, er det mest nærliggende å rette rekommandasjon til de respektive regjeringer og til Ministerrådet for fiskeri, jordbruk, levnettsmidler og skogbruk (MR-FJLS).

Utvalget foreslår derfor at Nordisk råd rekommanderer *at de nordiske lands regjeringer følger opp på anbefalingen fra statsministrenes Grønn vekst initiativ om harmonisering av regler for merking av matvarer i forhold til siste forbruksdag.*

Videre at Nordisk råd rekommanderer *Nordisk ministerråd (MR-FJLS) at utvikle forslag til veiledning for mattrygghet ved fordeling av mat som doneres til velgjørende formål av detaljhandelen og restauranter.*

Utvalget støtter forslaget om nye initiativer for å begrense matsvinn innen for Nordisk ministerråds miljøhandlingsprogram. Men det er tale om en oppgave som berører flere sektorer i Nordisk ministerråd enn miljø. Derfor foreslår utvalget en annen formulering; *at det igangsettes nye initiativer innenfor Nordisk ministerråds miljøhandlingsprogram for å begrense matsvinn på alle nivåer, og at relevante sektorer i Ministerrådet involveres i de konkrete aktiviteter*

Organisk avfall til energi

At utnytte organiske restprodukter til energiproduksjon er en oppgave som de fleste kan se fornuft i. Men problemet er å legge forholdene til rette med tekniske løsninger og økonomiske insitamenter. Her er det behov for mer kunnskap. Den kunnskap kan Nordisk energiforskning (NEF) bidra til å utvikle, med fordel i samarbeid med Nordisk innovasjon. Men det er i høy grad et spørsmål om prioritering innenfor Nordisk ministerråds budsjett. Derfor vil dette være avhengig av resultatene av de årlige budsjettforhandlinger mellom Nordisk råd og Nordisk ministerråd.

Utvalget noterer at det er vanskelig å finne et entydig svar fra forskernes verden om hva som er den mest optimale løsning for innsamling og gjenbruk av organisk avfall. En avhandling ved Danmarks Tekniske Universitet i 2015 kommer fram til at det er ingen miljøgevinst ved å gjenbruke matavfall til biogass i forhold til å bruke det som energikilde i et forbrenningsanlegg. Dette har vekket debatt, som viser at denne konklusjonen ikke støttes av alle som menes at ha sakkunnskap på området⁷. Den sikreste

⁴ Lett bedervelige næringsmidler er mat og drikke som på grunn av mikroorganismer eller enzymer kan bli helseskadelig eller få vesentlig nedsatt hygienisk kvalitet.

⁵ EU regler herom bygger på den praksis i mange syd-europeisk land at oppbevare egg i romtemperatur.

⁶ Se rapporten *Food Redistribution in the Nordic Region, Phase II: Identification of best practice models for enhanced food redistribution*, TemaNord 2016:502.

⁷ Se avisen Information 9. mars 2015: <https://www.information.dk/indland/2015/03/ny-forskning-ingen-gevinst-ved-genanvende-madaffald>

konklusjon er at det er fordeler og ulemper ved de ulike måter organisk avfall kan behandles. Derfor bør det være en del av de aktiviteter som har som formål å fremme anvendelsen av organisk avfall, også å se på fordeler og ulemper i forhold til alternative løsninger.

NEF har en fast basisfinansiering fra Nordisk ministerråd, som var 6,3 MDKK i 2016 og kan derfor ikke igangsette konkrete aktiviteter uten medfinansiering fra landene. For å skape en realistisk forventning om gjennomføringen av rekommandasjonen skal Nordisk ministerråd avsette midler til dette formålet på sitt budsjett. De nordiske midler kan medvirke til å tiltrekke flere midler fra andre kilder (multiplikator effekt). For å skape interesse skal bevilgningen fra Nordisk ministerråd være av en viss størrelse. NEF har opplyst at hvis det skal være oppfølging på rekommandasjonen vil det kreve en finansiering fra Nordisk ministerråd på 1 MDKK for å definere rammene for initiativet og deretter 5 til 10 MDKK til å gjennomføre det. Ved selve gjennomføringen søkes det samfinansiering fra de ulike nordiske land og eventuelt andre kilder. (derfor skal det bevilges minst 3 MDKK fra de nordiske budsjett).

Utvalget kan derfor støtte forslaget, at *Nordisk Energiforskning (NEF)* gives i oppdrag, eventuelt i samarbejde med *Nordisk Innovation*, at igangsette aktiviteter, som kan understøtte en utvikling hvor organisk affald og restprodukter i voksende grad bliver omdannet til energi, med den tilføyelse, at arbeidet også skal bidra til å avsløre fordeler og ulemper ved alternative løsninger.

Stockholm, 27. september 2016

Christian Poll (ALT)

Elín Hirst (Sj.)

Hanna Kosonen (cent), Formand

Irene Johansen (A)

Jan Erik Messmann (DF), Danmark

Jan Lindholm (MP)

Karin Gaardsted (S), Næstformand

Knut Storberget (A)

Mika Lintilä (cent)

Róbert Marshall (Björt framtíð)

Staffan Danielsson (C)

Susanna Koski (saml)

Suzanne Svensson (S)

Sylvi Graham (H)

Thomas Finnborg (M)

Nordisk Råd

A 1676/holdbart

Behandles i:

Utvalget for et bærekraftig

Norden

J.nr. 16-00096-7